

„Bemutatni a csángók lelkivilágát”

**Találkozás
a Zurgó együttes tagjaival**

Csaknem két évtizede kutatja, műveli és terjeszti a moldvai csángók zenéjét, táncát és kultúráját a számos szakmai díjjal elismert Zurgó együttes. Az Európa-szerte népszerű formáció két tagja, Draskóczy Lídia hegedűs és Németh László kobzos a zenekar történetén keresztül mesélnek az ősi népesoport páratlan kulturális örökségéről.

➡ Bencsik Gyula

Gramofon: Milyen indítatásból kezdtétek a kilencvenes évek elején éppen a csángók zenéjét kutatni? Egyáltalán a rendszerváltásig mennyire volt ismert és megismerhető a moldvai kultúra?

Draskóczy Lídia: Kezdetektől tagja vagyok a Zurgónak; Nagy Bercel, az együttes vezetője hívott a zenekarba. Moldvába 1994-ben jutottam el először. Akkor találkoztam azokkal az idős emberekkel, akik még a hagyományos zenét játszották, magam is rögzítettem a zenéjüket. Pótolhatatlan felvételeket készítettünk, mert bár attól kezdve évente olykor kétszer is visszatértünk hozzájuk, az adatközlő hegedűs bácsik közül időközben többen meghaltak. Azelőtt csak klasszikus zenét tanultam, a csángó népzenei lejegyzések híján csak élőben, személyesen tőlük lehettem-tanulhattam el. 1997-ben aztán az általam lejegyzett dallamok kottáit ki is adták.

Németh László: A kilencvenes évek elejéig nem volt közzismert a csángó népzene, a Ceaușescu-éra alatt nemhogy a magyarországi, de még az erdélyi magyarok sem nagyon mehettek Moldvába. A csángó táncház 1988-ban indult a Marczibányi Téri Művelődési Központban, a Tatros együttesel. Jómagam a cserkészmozgalomban kezdtem muzsi-

kálni, először furulyán játszottam, kobzolni később kezdtem. Több kitérő után népzene-tanári képesítést szereztem Nyíregyházán, jelenleg a Hagyományok Háza népzenei archívumában dolgozom. Moldvába az utóbbi hat-nyolc évben járok intenzíven, igyekszem minél több felvételt készíteni, minél többet megtudni a csángók zenei világáról, ami a magyar népzene fő tömbjétől eléggé eltérő. Erős benne a románság és az ott élő más népek hatása. Kodály és Bartók nem jutottak el Moldvába, elsőként Domokos Pál Péter gyűjtött ottani dalokat, 1929-ben. A hangszeres tánczene, amivel a Zurgó foglalkozik, nagyon kevésbé kutatott. Még ma is él néhány adatközlő Moldvában, akiket érdemes felkeresni. Például még 2003-ban is találtam egy most 89 éves bácsit, akit régen gyakran felfogadtak, hogy táncmulatságokon furulyázzon.

G: Eddig jóformán csak idős adatközlőkről esett szó. A helyben élő fiatalok mennyire ápolják őszeik zenei hagyományait?

N. L.: Sajnos a csángó kultúra abban a formában, amelyben eredetileg létezett, elmúlt. A népi kultúrának fontos sajátossága, hogy egy helyben élő zárt közösség műveli.

A munkamigráció mára rengeteg fiatal elcsábított Moldvából, a maradék zöme pedig ugyanazt a rádióból, televízióból, internetről áradó globális zenei divatot követi, mint bárhol másutt élő kortársaik. Régen, mikor kimentek a gyerekek birkákat őrizni, vitték a furulyájukat, és fújták a népi dallamokat. Most viszik magukkal a mobiltelefonjukat, és arról hallgatják a könnyűzenét. A hagyományos népzene tudattalanul és automatikusan öröklődik tovább, ami valószínűleg már nem fog így működni Moldvában sem. Létezik viszont egy tudatos kultúraápolás. A gyűjtők tevékenysége kezdte ráirányítani a csángók figyelmét a saját értékeikre. Tánccsoportok alakultak, akik meghívást kaptak itteni táborkba és fesztiválokra. Most már népdal- és néptánc-oktatás is folyik Moldvában, a Moldvai Magyar Oktatási Program keretében.

G: Mitől különleges a csángó népzene? Mennyiben más, mint például az erdélyi?

D. L.: Egyrészt a hangszer-összeállításában. Az Erdélyben és Magyarországon szokásos vonósbandákkal ellentétben, Moldvában egy ottani lakodalmat akár csupán hegedűvel és kobozzal kiszolgált két zenész. A guzsalyasban, vagyis a fonóban pedig gyakran egyetlen furulya hangjára táncoltak.

N. L.: A hegedű-koboz felállás a második világháborúig volt elterjedt, utána fokozatosan változott meg, és mára Moldvában is eljutottak a szaxofon és a szintetizátor használatáig. Egy kicsit a Zurgó felállása is fúziós jellegű, fontos azonban számunkra, hogy hagyományos hangszereken játszunk, és minden szempontból megmaradunk a népzene keretei között. A Zurgó zenei arculata nagyjából 18 éve egységes.

G: Ez idő alatt több tagcserét is megélt az együttes. Ha csak az énekeseket vesszük, kivált például a veletek induló Palya Bea, de rövid időre nálatok énekelt az azóta szintén szólókarriert befutott Szalóki Ági, legutóbb pedig távozott Navratil Andrea. Honlapotokon most nem tüntettek föl énekest. Instrumentális zenét játszatok?

D. L.: A mostani felállásban két éve muzsikálunk együtt. A csángó tánczene alapvetően hangszeres, de mindig fontosak voltak számunkra az énekek is. Jelenleg két énekesrel dolgozunk: Enyedi Ágnessel és Konkoly Borbálával, ők felváltva működnek közre koncertjeinken és táncházainkon, mivel mindketten énekelnek más formációkban is. Táncházainkban mindig van énektanítás és a koncertjeinken is jelentős szerep jut a daloknak.

G: Tevékenységetekben központi szerepet kap a táncház, a táncitanítás.

D. L.: Valóban, erre nagy hangsúlyt fektetünk. Állandó táncházunk kéthetente péntekenként van, a MOM Kulturális Központban. Táncházaink azért is népszerűek, mert a Moldvában többségében jellemző körtáncok viszonylag könnyen elsajátíthatóak, közösségformáló erőként hatnak. Minden alkalommal, külföldre is viszünk magunkkal

Fotók: Zurgó együttes

tánctanárt. Tartunk gyerektáncházat is, ahova sokan régi Zurgó-rajongóként ma már gyermekeikkel jönnek el.

N. L.: Létezik Budapesten egy csángó táncházakba rendszeresen járó szubkultúra, amelynek 50–100 fős kemény magja akár a hét minden napján elmenne táncházba. Azon vagyunk, hogy kiterjesszük a táncházaink ismertségét, erre a Facebook-ot is felhasználjuk. Az érdeklődők száma folyamatosan növekszik.

G.: Egységes a csángó zene és tánc, vagy attól függően, hogy épp a Tatros-, Tázló-, Ojtoz-, Szeret-völgyében élő csángók játsszák, más és más?

N. L.: Nem lehet úgy beszélni Moldváról, mintha egyetlen falu lenne. Moldva a magyar népzene öt nagy dialektusterülete közül az egyik. Valóban folyóvölgyenként kissé különböző a helyi népzene és tánc; a legnagyobb ilyen terület a Szeret-folyó völgye, Kléze falu környéke. Ezt a vidéket a többi csángó falutól megkülönbözteti két tánc: az öreg magyaros és a serény magyaros. Ezeket csak azon a környéken ismerik. A dallamok megvannak másutt is, csak más táncot táncolnak rá.

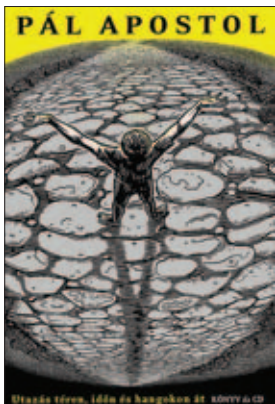
D. L.: Tánctanárunk, Fülöp Attila hangsúlyt fektet arra, hogy megmutassa egy-egy táncnak több különböző falubeli változatát is. Olyan is előfordul, hogy a táncházban elkezdünk játszani egy táncdallamot, amire a táncosok zöme elkezd ropni az egyik faluban ismert változatot, majd kialakul egy belső kör, amelyik ugyanannak a táncnak egy másik faluban szokásos változatát járja.

N. L.: Persze nem kifejezetten csak táncmuzsika a Zurgó, nagy gonddal állítjuk össze koncertprogramunkat is. Dobosunk, Benke Ágoston Félix moldvai, somoskai születésű: ő is egy kapocs számunkra a csángó hagyományok felé. A koncertjeinken különleges hangszereken: tilinkán, levélsípon és dorombon is játszik. A zene és a tánc mellett megpróbáljuk a csángók gondolkodásmódját, lelkivilágát is bemutatni, azt hiszem, ez a Zurgó egyik jellegzetessége. ■

A Zurgó együttes téli fellépései:

december 16., január 6., 20. – táncház a MOM Kulturális Központban (Budapest XII., Csörsz utca 18.)

Csángó Bál a Petőfi Csarnokban – február elején (egyvezetés alatt)

PÁL APOSTOL – UTAZÁS TÉREN, IDŐN ÉS HANGOKON ÁT

Ölemez és Újlemez – legalábbis az alkotók így különböztetik meg a húsz évvel ezelőtti Pál apostol-korongot a mostanitól. Egyetlen hang, egyetlen szó sem változott, Ferenczi György és a Rackajam ringbe szállásával azonban kiteljesedett a hangzáskép. Megvan persze az Ölemeznek is a maga erőnye, és az idők múlásával csöppet sem vesztett jelentőségéből, azonban a mai kor ízlésének az Újlemez felel meg tökéletesen. Nem modernizálásra kell gondolni: a Rackajam teljes alázattal, a keleti zenék befelé fordulást előidéző hatása alatt igazodott a Gryllus Dániel – Halmos Béla kettős összeszokott és összeillő párosához. A bővülő hangszerpark inkább újabb hangzásbeli lehetőségeket adott a több mint háromszáz előadást megért műsornak, olyan hangszíneket, amelyek az ókori jelleget hordozó, ugyanakkor a magyar református zenei hagyomány jegyeit is magán viselő egyszólamú zenei világot még jobban megidéznek. Úgy, hogy közben az ének-citera-brácsa sajátos uniszónója sem sérül.

Nemcsak a lemez az újdonság, hanem az a közel kétszázötven oldal, amelyben Süveges Gergő járja körbe beszélgetőpartnereivel Pál apostol személyét és hatását, a kétezer évvel ezelőtti időktől egészen napjainkig. Pál aktuális ma is – lényegében ez a konklúzió, s ezt olyan különböző irányból érkező lelkészek, gondolkodók, tudósok fogalmazzák meg, mint például Korzenszky Richárd, Jelenits István, Cseri Kálmán, Fabinyi Tamás, Fröhlich Ida vagy éppen Köves Slomó. Sumonyi Zoltán Balassi-strófákra írt levél-versei keletkezésük idején a politikai átrendeződés miatt voltak különösen aktuálisak, Pál örökérvényű mondanivalója azonban ma is hat. Például a Rackajamre, amelyik ezáltal egészen új oldaláról mutatkozik be. *Kiss Eszter Veronika*

Gryllus
GCD111

HARMONIA GARDEN & SZIRTES EDINA MÓKUS: PUMP UP THE JAM

2006-ban Balog Miklós és Lombos Pál kezdeményezésére létrejött az öttagú Balog Ensemble, akik az igényes kávéházi zenére esküdtek fel. Képzettségük és kvalitásaik is neves szimfonikus zenekarokhoz predestináltak őket, az Ensemble pedig a komolyság melletti kedves szívügyük volt. Ebből nőtt ki 2009-re a Harmonia Garden, amikor a vonósok és harmonika felálláshoz csatlakoztak a gitárok a cimbalommal. (Az új név a két „őstag” debreceni kötődéseinek emlékét őrzi.)

A jelen formáció francia manouche swing zenére halmoz egyéb jókat: jazz, filmdalok, slágerek, népzene... Saját elnevezésükkel a Hungarian Django Swing egyedi stílusa szólal meg így. A csapathoz társuló énekes-hegedűs szerző Szirtes Edina Mokus jelenléte kölcsönös inspirációt hozott a muzikusoknak, ez bizony nagyon sikeres együttműködés. (Amint megtudtam, sok dilemma előzte meg az elhatározást: vajon kell-e énekes a gárdába, vagy nem kell...) A hallottakból ítélve a lehető legjobb döntés született.

Ezen a kislemezen négy szám kapott helyet, a népzenei vonalat ezúttal inkább háttérben hagyva. A Pump up the jam pörgős, tömör, azaz zeneileg igen tartalmas (természetesen angolul.) A Megcsalt az élet valójában műdal, amelynek azonban ismeretlen a szerzője, „vonóhagyomány” útján örökölték a Harmonia Garden tagjai. A cimbalomfutamok aprócska keringőbe torkollanak („...elrontották az én szívem kicsiny motorját...”) A Tél oroszos hangvételű, búsongó melódiával idézi a címadó évszakot (kötelező a harmonika persze.) Kicsit hosszabban, improvizatívabban bontja ki ezt a szám akusztikus verziója, amivel a válogatás zárul. A Harmonia Garden zenéjét a következők jellemzik leginkább: tehetség, színvonal, dinamizmus. Mit tehetnénk még hozzá? Bravó! *Pödör Eszter*

FolkEurópa – Hangvető
FECD 056

DJABE: 15TH ANNIVERSARY CONCERT (2 DVD)

A tőle megszokott profizmussal készítette el jubileumi dupla-DVD-jét a tizenöt éves Djabe. A két korongból az egyikben egy háromórás koncertfilmet láthatunk a tavaly májusi MúPa-beli műsorokról, Steve Hackettel, Ben Castle-el, Malik Mansurovval, Koós-Hutás Áronnal, Dresch Mihállyal, Muck Ferenczel, Saïd Tichitivel és Tóth Viktorral. Már ez az exkluzív névsor is jelzi, hogy nem mindennapi esemény volt a jubileumi koncert, amelynek világítása, háttérvetítése, vágása, szerkesztése szintén minőségi munkáról vall. A másik lemezen interjúkat láthatunk, amelyen a Djabe tagjai és a vendégzenészek vallanak az első 15 év emlékeiről, nevezetesen koncertjeiről, és a jubileumi eseményről, valamint ez a korong számos eddig kiadatlan zenei felvételt tár a közönség elé extraként. Mindez csak hasznos kiegészítés, hiszen maga a koncert szavak nélkül is tökéletesen összefoglalja a Djabe első másfél évtizedét.

Magyar jazz, világzene, world-fúziós zene, etnojazz – sorolhatnánk a különböző műfaji besorolásokat, de tulajdonképpen nem is lényeges, hogy nevezzük. A Djabe ugyanis egy egészen egyedülálló zenei világot hozott létre, amelynek egyik eleme a jazzből, másik eleme a magyar népzeneből, harmadik eleme a világ különböző tradicionális és egzotikus muzsikáiból merít, de mindezeket egy olyan jellegzetes stílusérzékkel házasítják, amely csak a sajátjuk, mondhatnánk, a névjegyük. Ez a legfontosabb eleme a muzsikájuknak: maga a Djabe. Nem csoda, ha Steve Hackett, a Genesis gitárosa azt mondta róluk: „a legjobb zenekar, akikkel valaha játszottam”. A két Kovács, Kovács Ferenc (hegedű, trombita) és Kovács Zoltán (zongora, billentyűk) egészen kimagasló zenei tudásról tesz tanúbizonyságot. *Kiss Eszter Veronika*

Gramy Records
GR096

**SZERDA I:
MAGYARORSZÁG-ÖRRDÖNGÖSFÜZÉS**

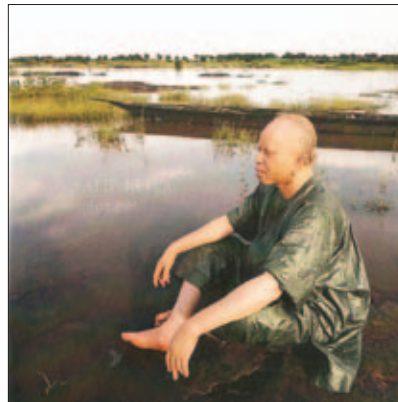
Utolsó Óra... a szókapcsolat azok számára is sokat sejtető, akik a táncházmozgalom, népzene gyűjtés, mai népi kultúra világától távolabb állnak. A Fonó Budai Zeneház nagy vállalkozásának is ez volt a neve, amely az ezredfordulón zajlott. Azóta szerdánként rendezik a házban az Utolsó Óra táncházat, s így már a lemez címe is érthető, a szerda. Az I pedig arra utal, hogy egy tervezett nagyobb sorozat első darabjáról van szó. Mivel a borító is jelzi, hogy élő felvétel készült, nem pedig steril, stúdiókörülmények lesznek hallhatók, mindjárt az elején megértjük, miért ilyen hosszúak a trackek: ez a funkciójuk! S ha már élő, hát az ezzel járó bakik is bőven beleférnek.

Kétségtelen nagy erénye a válogatásnak, hogy mind igényes, szép, értékes dallamok ezek, amelyek jó sorrendben, jól elkapott tempóban követik egymást. A megszólalás is igényes, (például hallatszik, hogy a két brácsa és a bőgő „egy követ fújnak”: a belépés még lehet kicsit esetleges, szedett-vedett, de pillanatok alatt beáll az igazi tempó, az együttlélegzés.) Az énekkel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a hang vibrálása már-már az intonáció rovására megy. Talán az adatközlők utánzása vezet ide, vagy az autentikus előadásmóddhoz való túlzott ragaszkodás. Többször szerepel csujogtatás az énekkel mellett (hisz táncban vagyunk), de ott meg a szöveg okoz a hallgatónak gondot: sem az ének, sem a csujogtatás szövege nem érthető igazán. Nagyon jó viszont a feszes mezőségi énekmod, és mindvégig kifogástalan a furulya.

Sok hasonló örömteli vállalkozást kívánunk még ezeknek a kiváló előadóknak, hiszen a hallgatók keresik az ilyen népzenei cd-eket, a műfaj iránt töretlen az érdeklődés, s végső soron mi magunk gyarapozunk általuk.

Pödör Eszter

Fonó Records
FA263-2

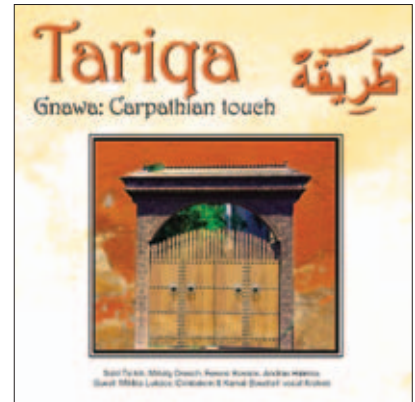
**SALIF KEITA:
ANTHOLOGY**

Ha valaki azt kérné, gyűjtsem össze Salif Keita legjobb számait, talán több dupla DVD is megtelne velük! Szinte lehetetlen öt évtized munkásságát egy CD-re összesűriteni, de az antológia szerkesztőjének mégis jól sikerült. A teljesség igénye nélkül szemezget az életműből, pontosan nyolc albumból, az 1978-as Mandjou-tól a 2009-es La Difference-ig. Keita albumainak stílusán afrikai gyökerein túl ugyanúgy nyomot hagytak amerikai és európai évei. Az afrikai zenét egyre nagyobb világgézésig igényli és ismeri. Keita aktuális lemezeinek egy-egy száma is rendre a világzenei toplisták élén végez, sőt a kommersz popzene fősodrába is bekerül. Ugyanakkor, aki nyit a globális piac felé, könnyen elveszti az eredeti, misztikus népzene iránt érdeklődő (egyre népe-sebb) hallgatóságot. Pályája során Keita zenéje is egyre eklektikusabbá vált, szubjektív véleményem szerint néha már túl kevés eredeti afrikai elemet tartalmaz. (A Gramofon világzenei rovatában ennél százszor izgalmasabb vagy progresszívabb zenéről olvashatunk.) Szó sincs róla, hogy üzleti érdekből „csomagolná be” zenéjét, az ő egyéni stílusa egyenesen fakad kozmopolita létéből. A válogatás sorrendje nem követ időrendiséget, hanem egyik hangulatból a másikba ejt. A legfrissebb zene (Seydou) után a '78-as Mandjou következik, amelynek monoton tizenhárom perces szöveg ellentétben áll 2000-es évekbeli albumainak stílusával, a ma divatos song-okkal. A Madan meg is hozza a várva várt „aha” érzést: refrénjét talán az egész világ ismeri, csakúgy, mint a Cesaria Evorával készült, lírai Yamore-t. Az album művészi csúcspontja mégis a szívhez szóló Folon, amelyben Keita se több, se kevesebb, mint a legnagyobb afrikai trubadúr.

Pödör Bálint

Emarcy – Universal
0602527631158

**TARIQA:
GNAWA – CARPATHIAN TOUCH**

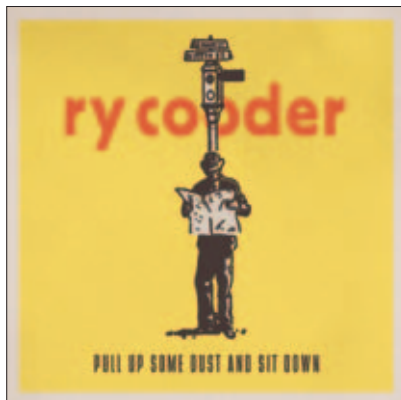

Milyen zenére kell gondolnunk, ha azt a szót halljuk: gnawa? Megmutatja a Tariqa ötven percben. (És ha már itt tartunk, a tariqa név annyit tesz: jelenlét, az igaz közelsége.) A rabzolgák közösségi hagyományában gyökerező, tipikus hangszerek kíséretével énekek megszólaló zene ez. Egykori célja a transz-állapot elérése volt, s ez a jellege nem változott ma sem. A folytonosan lüktető ritmikái alap fölözt kígyózó dallam nem a „hallgathatóságra”, a gyönyörködtetésre törekszik, hanem töredékeiben és összefüggéseiben is a zsongás dominál. A hosszan végigvezetett melódiák, a foszlányosan fel-felbukkanó motívumok lehetnek szövegesek vagy alkalmi hangzókkal énekeltek.

Az előadó muzsikusok a népzene-világzene műfajának nagyjai: Said Tichiti (guembri) a több mint tíz éve Magyarországon élő énekes berber anya és afrikai apa gyermekeként anyanyelvi szinten ismeri ezt a hagyományt, ő a garancia arra, hogy a zenei anyag autentikus. Dresch Mihály (szaxofon, népi furulya) és Kovács Ferenc (hegedű, trombita, vokál) nem szorul bemutatásra, az ütős Halmos András is méltó a partnerekhez. Meghívott vendégek Karmal Boudrat és Szalai Miklós, akinek cimbalomjátéka abszolút harmonizál a gnawa zenével. És meg is érkeztünk a lemez (al)címéhez: Carpathian touch... A jazz, a magyar népzene és a gnawa ritka szerencsével alkot itt remekül sikerült ötvözetet. Elég a számok címére utalni: Sallam Ala, Pasztoros, Clean Heart... A borító is szép kivitelű, információkban gazdag. A szöveg lényegre törő, az elrendezés esztétikus, a stilizált székely kapu igazán eltalált. Nem biztos, hogy mindenkinek a tetszésével találkozunk, ismét mondom: mindennapi értelemben véve nem szép zenéről van szó, de érdekes, igényes.

Pödör Eszter

Narrator Records
NRR114

RY COODER:
PULL UP SOME DUST AND SIT DOWN

Ry Cooder legújabb lemeze zeneileg nem hoz újat, inkább összefoglalásnak, múltidézésnek tekinthetjük. A hozzá leginkább köthető blues és a rhythm and blues egyébként sem bonyolult stílus, úgyhogy ne keressünk benne nagy meglepetéseket. Sokkal inkább irodalmi, még inkább kultúrtörténeti jelentősége van. Ugyanis egy szelet XX. század eleji Amerikát jelenít meg a XXI. században. Bár nem oktató céllal készült, a fiatalabb generáció sokat tanulhat belőle. (Nem hátrány, ha a hallgató bírja az amerikai angolt.) Lemezeire mindig a múlt és jelen kapcsolódásának keresése volt jellemző. A nosztalgia kifejezés esetében nem helytálló, mivel szövegei nem csak a múlt pozitívumairól szólnak, hanem sokszor nagyon is szókimondóak és kritikusak. Ebben a blues tradíciót, vagy talán Woodie Guthrie protest songjait követi, amiknek alapvető célja a társadalomkritika kifejezése. A 2005-ös Chavez Ravinne posztmodern hangvétele ezúttal nem jelenik meg, a 2008-as I, Flatheaddel már több a közös vonás. A megszokott country mellett ezúttal nagy teret kapnak a múlt század eleji harmonikás, mandolinos, hegedűs szalonzenék, sokféle waltz, march, beguine – minden, amit manapság a retró kifejezéssel fedünk le. Cooder a dalok szatirikus jellegét gyakran azzal éri el, hogy lágy zenére kemény szövegeket énekel. Az album hangzása remek, a hangszerelése nagyon precíz. Jó ötlet például a rézfúvós hangszerek groteszk használata, amivel kontrasztál a behézlő hangú steel gitár – mondhatjuk, Cooder emblémája. Sok szám erősen tingli-tangli, és bár sejtjük, hogy ez csak irónia, az arány végül túlságosan eltolódik a kísérőzene jelleg felé. A blues-ok azért elég dögösek, például a John Lee Hooker For President.

Pödör Bálint

Nonesuch – Magneoton
527407

FANFARA COMPLEXA:
RADIO POPULAR

Személy szerint nem tartom különösebben időtállóknak a Fanfara Complexa zenei világát. Amolyan divathullám ez, ami évszázadok alatt csiszolódott tradicionális dallamokat, aktuális slágereket, és még ki tudja, milyen eredetű melódiákat olvaszt össze, és elsősorban Moldvában talál közönségre. A magyar nótákhoz lehetne leginkább hasonlítani magát a jelenséget: népzeneből táplálkozó, de sokszor kevésbé értékes alkotások ezek, amelyek közt új stílusú szerba, hora és manele dallamokat is találunk. A hangszerepark a kor követelményeinek megfelelően vegyes: a saxofon és a kaval, a baszszuszgitár és a koboz jól megfér egymás mellett. A cím is beszédes: Radio Popular, s ha ehhez hozzátesszük, hogy románul a „popular” szó egyszerre jelent népit és népszerűt, egyszerűen tökéletes választásnak tűnik. Egyébként pedig ez a fajta zene arrafelé a rádióadókon is népszerű.

A Fanfara Complexa – saját bevallása szerint – azon fáradozik, hogy „a jelenleg is zajló zenei folyamatokat a maguk módján beilleszék az itthoni zenei életbe”. Valószínűleg minden erőfeszítés ellenére réteggaléria marad nálunk ez a fajta muzsika, de annyit mindenesetre el kell ismerni: a Fanfara Complexa ebből a felemás, eklektikus zenei örökségből is képes volt olyan számokat összeállítani, amelyek akár hangszerelésükkel, akár felépítésükkel kifejezetten érdekes megoldásokat sorakoztatnak fel. Ilyen például a levélsíp nem maníros alkalmazása, vagy a különböző hangszer-összeállítások váltakozása. Balogh Kálmán cimbalom-vedéjgátéka egészen virtuózzá teszi az egyébként is lendületes előadást. Etno-buliba kiváló talpalávaló, a szűkebb értelemben vett szakma viszont biztosan kritikus hangot üt meg a jelenséggel kapcsolatosan.

Kiss Eszter Veronika

Fonó Budai Zeneház
FA259-2

AN INTRODUCTION TO MARI BOINE

Mari Boine meséli, hogy kezdetben ő maga sem tudta, norvég legyen-e, vagy számi (lapp), de aztán különös módon a számi dalokon keresztül találta meg identitását. 1989-től igazi szárnyalásba kezd, Jan Garbarekkel turnézik, majd Peter Gabriel, a world music ősapja rögzíti albumát a Real Worldnél. Boine – mivel öntörvényű művész – szakít a kiadóval, és „saját szakállára” készít lemezeket. A 2000-es évektől Bugge Wesseltoft producerrel dolgozik, ami nagy stílusváltást hoz számára, ezután Svein Schultz lesz a szerzőtársa és albumainak gondozója – máig.

Erre a dupla CD-re tizenkét albumáról válogatott harminc számot. Minden korszakából vannak jó és kevésbé jól sikerült dalai. Igazi természet-zenét művel, erősen képi hatású, hangulatfestő. Sámánisztikus, ezoterikus, inkább ösztöneinkre, mintsem értelmünkre hat. Boine szépen énekel, tisztán csengő szopránja mind a kitartott hangoknál, mind a tradicionális yoik (röcögtetés) alkalmazásakor kidomborítja a zene éteriségét. A zenészek viszont túl szűrkék és a kompozíciókat is sekélyes dallam- és harmóniafordulatok jellemzik. A ritmika egyetlen együtemes ritmusképlet ismételtetéséből áll. Nem áttallanak elektronikus hangszereket is használni, de ez önmagában nem lenne baj, ha valami kibontakozna belőle. Szinte minden szám zenei alapját programozott dob és szintetizátor szöngye adja. A hangokat túléfektetétek, ezért a hangkép roppant „úszós”, a zene végső soron unalmas. A két CD közül az elsőn akusztikus felvételeket hallhatunk, a másodikon zömmel elektronikus feldolgozásokat, remixeket. Ezek némelyike olyan izgalmas, hogy ötletességben messze túlszárnyalja az eredetit. Boine hangja mesés szép, a muzsika viszont csak középszerű.

Pödör Bálint

Emarcy – Universal
0602527647180